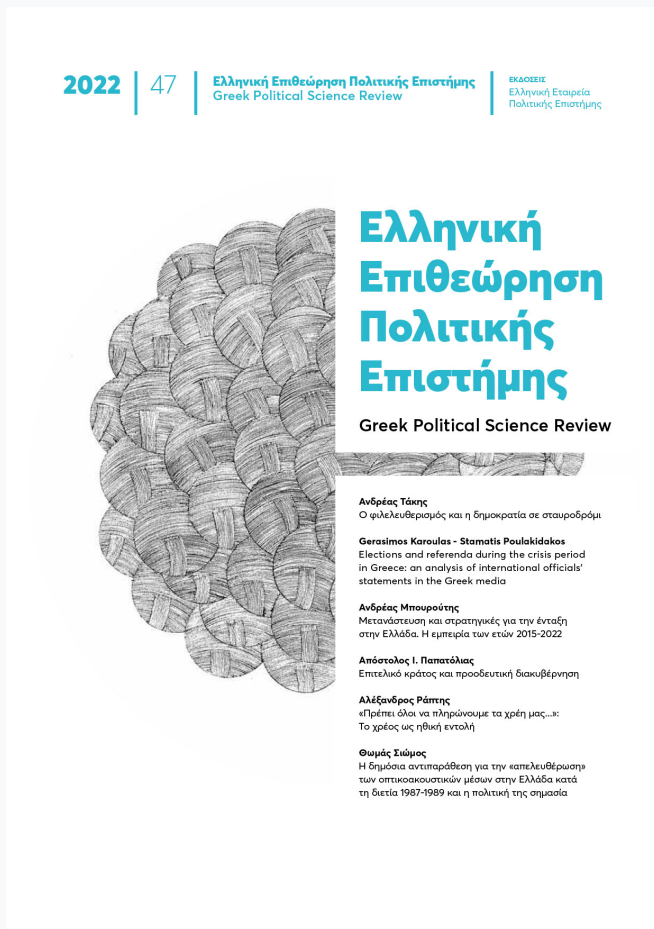

Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης

Αρ. 47 (2022)

Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης

Special issue: The United Nations at 75 in Global Governance: A review of multilateralism and international organizations

Γιώργος Δικαίος

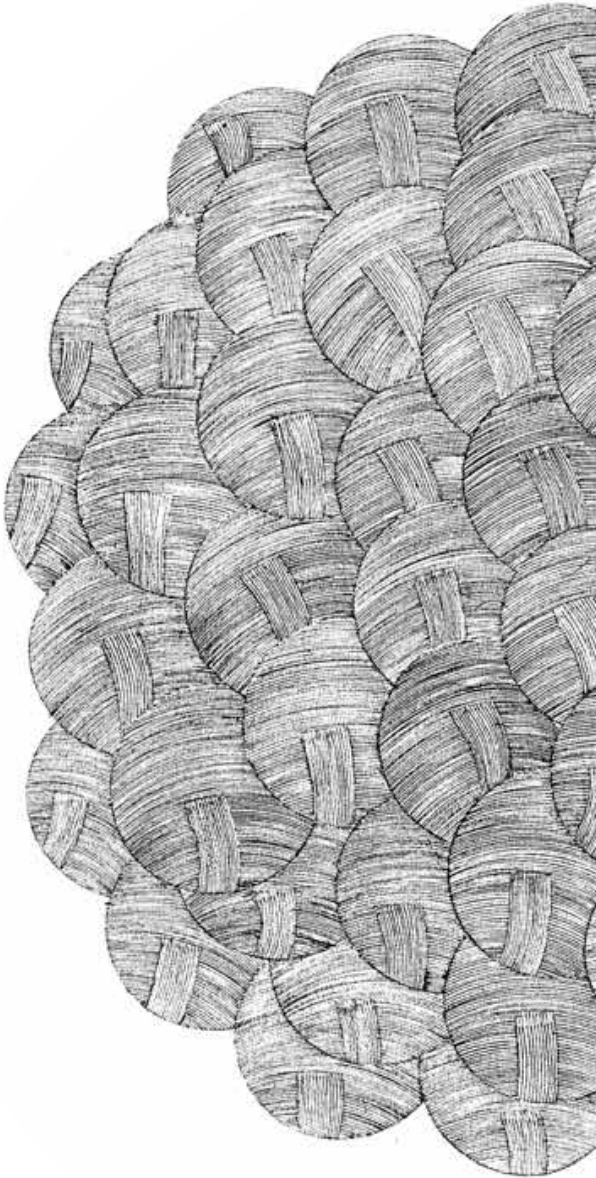
Copyright © 2022, Γιώργος Δικαίος

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Δικαίος Γ. (2022). Special issue: The United Nations at 75 in Global Governance: A review of multilateralism and international organizations. *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, (47), 163–170. ανακτήθηκε από <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/hpsa/article/view/31865>

Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης

Greek Political Science Review

Ανδρέας Τάκης

Ο φιλελευθερισμός και η δημοκρατία σε σταυροδρόμι

Gerasimos Karoulas - Stamatis Poulakidakos

Elections and referenda during the crisis period in Greece: an analysis of international officials' statements in the Greek media

Ανδρέας Μπουρούτης

Μετανάστευση και στρατηγικές για την ένταξη στην Ελλάδα. Η εμπειρία των ετών 2015-2022

Απόστολος Ι. Παπατόλιας

Επιτελικό κράτος και προοδευτική διακυβέρνηση

Αλέξανδρος Ράπτης

«Πρέπει όλοι να πληρώνουμε τα χρέη μας...»: Το χρέος ως ηθική εντολή

Θωμάς Σιώμος

Η δημόσια αντιπαράθεση για την «απελευθέρωση» των οπτικοακουστικών μέσων στην Ελλάδα κατά τη διετία 1987-1989 και η πολιτική της σημασία

Special issue:
*The United Nations at
75 in Global Governance:
A review of multilateralism
and international
organizations*

Volume 26 (2020)

Issue 2
pp. 199-358

Η (ιστορική) θεσμική εξέλιξη του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ), καθώς και οι ευρύτερες και συνολικές αποτιμήσεις του έργου του Οργανισμού σε τακτά χρονικά διαστήματα, αποτελούν προσφιλέσθμα μελέτης, τόσο στη διεθνή όσο και στην εγχώρια βιβλιογραφία. Ο ΟΗΕ αποτελεί, άλλωστε, τη ναυαρχίδα της διεθνούς οργάνωσης και της προσπάθειας παγκόσμιας διακυβέρνησης, καθώς στοχεύει στην ειρηνική συμβίωση, την περισσότερο ισότιμη σχέση μεταξύ των κρατών και την ανάπτυξη του πληθυσμού ολόκληρης της Γης. Παρ' ότι οι προσδοκίες της διεθνούς κοινωνίας (των πολιτών) πολλές φορές δεν επαληθεύονται και ο Οργανισμός μοιάζει διαχρονικά ο αποδιοπομπαίος τράγος της δράσης των κρατών¹, δεν πρέπει να παραγνωρίζεται το γεγονός ότι τόσο η δικαιοδοσία όσο και το ίδιο το εύρος των δραστηριοτήτων του ορίζεται από τα ίδια τα κράτη της διεθνούς κοινότητας. Χαρακτηριστικά, δίνοντας τον υπότιτλο «η Ιστορία μιας Ιδέας» στο βιβλίο του για τον ΟΗΕ με τίτλο «Κυβερνώντας τον Κόσμο», ο Mark Mazower, με κριτική ματιά, καυτηριάζει την ύπαρξή του, αναδεικνύοντας έτσι τον ατελή μάλλον χαρακτήρα της πραγμάτωσης των ιδρυτικών του στόχων. Ωστόσο, ο ΟΗΕ δεν παύει να είναι ο κύριος διεθνής οργανισμός που επιχειρεί, μέσω

πολυμερών διαπραγματεύσεων, με όλα τα ελαττώματα και τις ελλείψεις του, να αντιμετωπίζει τα προβλήματα και τις προκλήσεις του πλανήτη. Επομένως, το έργο του ΟΗΕ, παρ' όλο που συχνά αντιμετωπίζεται με επιφυλάξεις ως προς την επιτυχία του, συνεχίζει να αποτελεί πεδίο ιδιαίτερου ενδιαφέροντος για τους αναλυτές των διεθνών σχέσεων και θεσμών, καθώς διατρέπει τις βασικές αρχές τις διεθνούς δραστηριότητας και καθορίζει τις κατευθυντήριες γραμμές της παγκόσμιας πολιτικής.

Το ενδιαφέρον αυτό γίνεται πρόδηλο τόσο μέσα από την πληθώρα επιστημονικών άρθρων και βιβλίων που δημοσιεύονται διαρκώς και αφορούν σε πτυχές της λειτουργίας και της δράσης του ΟΗΕ² όσο και από την σπουδή για τη δημοσίευση συλλογικών τόμων και ειδικών αφιερωμάτων με την ευκαιρία εορτασμού κάθε δεκαετίας του Οργανισμού, που επιχειρούν να διερευνήσουν τους τρόπους με τους οποίους έχει εξελιχθεί το σύστημά του, την προσφορά του και τις αδυναμίες του³. Συχνά, στόχος των εν λόγω συλλογών είναι η κατάθεση προτάσεων για το μέλλον του Οργανισμού, βάσει των αναγκών της εκάστοτε περιόδου. Έχει ενδιαφέρον να σημειωθεί ότι η πρακτική αυτή εντοπίζεται περισσότερο στους εορτασμούς μετά την αλλαγή της χιλιετίας και τις θεμελιώδεις ανακατατάξεις που έφερε

¹ Χαρακτηρισμός του ΟΗΕ από τον διεθνή τύπο (π.χ. The Washington Post, Foreign Policy, Los Angeles Times).

² Ενδεικτικά, Weiss and Daws (2018) και Brown and Weiss (2020).

³ Ενδεικτικά αναφέρεται το ειδικό αφιέρωμα στο περιοδικό International Affairs (2015). Στην ελληνική βιβλιογραφία για την επέτειο των 60 ετών του ΟΗΕ δημοσιεύτηκαν οι συλλογικοί τόμοι Δίπλα και Δούση (2007) & Περράκης (2006), ενώ για τα 70 χρόνια ο τόμος Δίπλα (2018).

στο παγκόσμιο σύστημα το τέλος του Ψυχρού Πολέμου και η ιλιγγιώδης άνθιση της πολυμερούς συνεργασίας, είτε μέσω των επίσημων διεθνών -διακρατικών- οργανισμών είτε μέσω άλλων δρώντων που επωφελήθηκαν από την παγκοσμιοποίηση και μετέφεραν τις δραστηριότητές τους σε διεθνές επίπεδο⁴.

Στο πλαίσιο αυτό, το 2020, το περιοδικό *Global Governance: A Review of Multilateralism and International Organizations*, δημοσίευσε ειδικό τεύχος υπό τον τίτλο *The United Nations at 75*. Η φιλοδοξία των επιμελητών του περιοδικού (Alyssa Lyon, Kendall Stiles, Alistair Edgar, Kurt Mills, and Peter Romaniuk), οι οποίοι υπογράφουν και το πρώτο από τα δέκα άρθρα⁵, είναι να αναδείξουν την εξέλιξη του Οργανισμού σε αυτά τα 75 χρόνια, τη συμβολή του στην παγκόσμια διακυβέρνηση, τα προβλήματα και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει τόσο ο ίδιος θεσμικά όσο και σε σχέση με το διεθνές περιβάλλον εντός του οποίου δρα, κάτι που επιτυγχάνουν εν μέρει.

Στο εισαγωγικό άρθρο των Lyon et al., 'The 75th Anniversary of the United Nations: Looking Back and Looking Forward', το σημαντικότερο επιχείρημα που αναδεικνύεται είναι η δημιουργία του ΟΗΕ με σκοπό την προώθηση (πιο) συνεκτικών πολιτικών παγκοσμίως, κυρίως σε ό,τι αφορά τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια,

την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τη διασφάλιση της ανάπτυξης για όλους.

Στη συνέχεια, υποστηρίζεται ότι, για την επίτευξη των στόχων του, ο ΟΗΕ προάγει την πολυμερή (διακρατική) συνεργασία. Οι Malone και Day ('The UN at 75: How today's Challenges Will Shape the Next 25 Years'), μέσα από σύντομες περιγραφές των βασικών τομέων ενασχόλησης του ΟΗΕ, αναδεικνύουν την ανάγκη πολυμερούς συνεργασίας για την αντιμετώπιση των σημερινών προκλήσεων και προβλημάτων και την αποφυγή της διαφαινόμενης αναζωπύρωσης παλαιότερων απειλών (όπως λ.χ. των όπλων μαζικής καταστροφής). Οι συγγραφείς αναδεικνύουν ότι ο ΟΗΕ και οι λύσεις που προκύπτουν από την πολυμερή συνεργασία αποκτούν ολοένα και μειούμενη σημασία στο διεθνές σύστημα, θέση που έρχεται να υπογραμμίσει με emphaticό τρόπο το άρθρο του Donini, 'Crashing Waves and Rising Tides: The Case for UN 2.0'.

Ο Donini τονίζει πως η εμμονική προσήλωση στην έννοια και τον σεβασμό της κρατικής κυριαρχίας εντός του συστήματός του ΟΗΕ απειλεί σήμερα την ύπαρξή του. Συνεχίζοντας, υποστηρίζει πως χρειαζόμαστε νέους θεσμούς που να ανταποκρίνονται στις σύγχρονες ανάγκες όλων των πολιτών και προτρέπει στην ίδρυση νέων οργάνων που πιθανώς (και σταδιακά) θα αντικαταστήσουν τον

⁴ Βλ. Baylis, Smith and Owens (2013).

⁵ Το τεύχος περιλαμβάνει και ενδέκατο κείμενο υπό τον τίτλο 'In Memoriam' και αφορά τον Javier Pérez de Cuéllar, Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών από το 1982 έως και το 1991, που απεβίωσε το 2020.

ΟΗΕ. Σημειώνοντας ότι η πολυμερής συνεργασία δεν επιλύει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει σήμερα η ανθρωπότητα, προτείνει συμμετοχικές λύσεις, ανοιχτές σε πολίτες από όλο τον κόσμο. Οι προτάσεις του, ωστόσο, μοιάζουν ιδιαίτερα συμβατικές, γεγονός που αποδεικνύει το πόσο καλά είναι θεμελιωμένο το διεθνές σύστημα στην αρχή της κρατικής κυριαρχίας.

Την άποψη του Donini για την ανάγκη νέων θεσμών συμπληρώνει τρόπον τινά και το άρθρο του Ayoob, 'The UN and North-South Relations in the Security Arena', για τη σχέση Βορρά-Νότου. Ο Ayoob προχωρά σε μία πιο εστιασμένη κριτική της λειτουργίας του ΟΗΕ, αναδεικνύοντας τα προβλήματα που προκύπτουν από το σύστημα παγκόσμιας ασφάλειας που υιοθετήθηκε το 1945 και την εν μέρει ακύρωσή του από τον τρόπο που εξελίχθηκαν οι μεταπολεμικές σχέσεις των τότε μεγάλων δυνάμεων. Παράλληλα, αναδεικνύει ενδιαφέρουσες ιστορίες που δεν καταγράφονται συχνά στη διεθνή βιβλιογραφία για τον ρόλο του αποκαλούμενου Νότου στο σύστημα του Οργανισμού, ενώ κάνει αυστηρή κριτική στον τρόπο με τον οποίο αναπτύχθηκαν οι πρακτικές της ανθρωπιστικής επέμβασης και της προστασίας των πληθυσμών, τις οποίες φαίνεται μάλιστα να απορρίπτει ως καταχρηστικές και ως μέσα εκμετάλλευσης του Νότου από τον Βορρά – με την ανοχή του ΟΗΕ. Ο Ayoob, ωστόσο, προχωρά και σε κριτική εναντίον των κρατών του Νότου για την προσέγγισή τους στον

ΟΗΕ. Ενώ επισημαίνει ότι τη δεκαετία του 1970 οι χώρες του Νότου είχαν μια κοινή φωνή ως προς την εξέλιξη του παγκόσμιου οικονομικού συστήματος, το ίδιο δεν ισχύει για το σύστημα ασφάλειας που έχει θεσπιστεί, κυρίως, όπως γράφει χαρακτηριστικά, γιατί ανησυχούν πως ένας «αμερόληπτος μηχανισμός του ΟΗΕ, υπεύθυνος για ανθρωπιστικές δράσεις», θα μπορούσε να παρεμβαίνει στα εσωτερικά τους ζητήματα πιο αποφασιστικά.

Στη συνέχεια, κρατώντας την παρατήρηση του Ayoob για τη δραστήρια οικονομική διπλωματία του Νότου τη δεκαετία του '70, το άρθρο των Acharya και Plesch, 'The United Nations: Managing and Reshaping a Changing World Order', αναφέρεται στην ταύτιση του ΟΗΕ με τη φιλελεύθερη διεθνή τάξη, γεγονός που οι συγγραφείς θεωρούν μη ορθό. Η ταύτιση αυτή, εν πολλοίς, οφείλεται στο ότι η διεθνής (και κυρίως αγγλόφωνη) βιβλιογραφία επικεντρώνεται κυρίως στη δράση των δυτικών κρατών, παραγνωρίζοντας τον ρόλο των υπολοίπων στην εξέλιξη και τη λειτουργία του ΟΗΕ. Οι συγγραφείς προωθούν μια νέα ανάγνωση της παγκόσμιας τάξης, όπως αυτή αναδύεται στον 21ο αιώνα, στην οποία το διεθνές σύστημα είναι πολύπλοκο, διασυνδεδεμένο, κατακερματισμένο και πολυπαραγοντικό, ενώ δεν κυριαρχείται από καμία δύναμη ή ιδεολογία, υποστηρίζοντας ότι πρέπει να δοθεί εκ νέου έμφαση στην πολυμερή συνεργασία μέσω του συστήματος του ΟΗΕ, για την επιτυχή αντιμετώπιση των παγκόσμιων και

διασυνοριακών προκλήσεων.

Στη συζήτηση για τη πολυμερή συνεργασία προστίθεται και το άρθρο της Laatikainen, με τίτλο 'Regional Practices in UN Multilateralism', που επιχειρεί μια εις βάθος ανάλυση της δράσης των εκάστοτε ομάδων κρατών εντός του Οργανισμού. Η συγγραφέας κάνει αρχικά μια αποτίμηση της επίσημης θεσμικής περιφερειακής παρουσίας στον ΟΗΕ, την οποία κρίνει ως σχετικά αδύναμη, και συνεχίζει δίνοντας έμφαση στις άτυπες σχέσεις που έχουν προκύψει μεταξύ περιφερειακών οργανισμών και ΟΗΕ, οι οποίες φαίνεται να έχουν μεγαλύτερο αντίκτυπο στη λειτουργία του τελευταίου. Χρησιμοποιεί ως παράδειγμα την Ευρωπαϊκή Ένωση, έναν ιδιαίτερος ενεργό περιφερειακό οργανισμό εντός του συστήματος του ΟΗΕ, με στόχο την ανάδειξη της επιρροής που ασκεί, παροτρύνοντας στην μελέτη και άλλων οργανισμών υπό αντίστοιχο πρίσμα.

Τα παραπάνω άρθρα θα μπορούσαν να ομαδοποιηθούν υπό τον πλαγιότιτλο πολυμερή συνεργασία, καθώς αυτή μελετούν και αναλύουν, και γι' αυτήν αναζητούν νέους ρόλους στην παγκόσμια τάξη πραγμάτων του 21ου αιώνα. Τα εναπομείναντα τέσσερα άρθρα, επικεντρώνονται σε ειδικά θέματα της λειτουργίας του ΟΗΕ. Τρία εξ αυτών ασχολούνται με αμιγώς θεσμικά ζητήματα και ένα με το φλέγον πολιτικό ζήτημα της προστασίας του περιβάλλοντος.

Ξεκινώντας από το 'Coloring the UN Environmental: The Catalytic Role of the UN Environmental Pro-

gramme', η Ivaņona, σ' ένα μάλλον επιφανειακό κείμενο, περιγράφει πώς ο ΟΗΕ εξελίχθηκε σε έναν ιδιαίτερα φιλοπεριβαλλοντικό οργανισμό. Χωρίς να εμβαθύνει, η συγγραφέας καταγράφει την ανάπτυξη του θεσμικού περιβαλλοντικού πλαισίου του ΟΗΕ, προχωρώντας σε δύο μάλλον απροσδόκητες διαπιστώσεις για τη διεθνή περιβαλλοντική διακυβέρνηση: πρώτον, ότι τα κράτη δεν θέλουν να συγχέουν την προστασία του περιβάλλοντος με τη βιώσιμη ανάπτυξη και, δεύτερον, ότι η πολυπλοκότητα του συστήματος μπορεί να παρουσιάζει ευκαιρίες για περαιτέρω συνεργασία.

Αντιστοίχως, επιφανειακό είναι και το κείμενο της Smith για την ιστορία του Συμβουλίου Ασφαλείας ('Every Silver Lining Has a Cloud. Working Methods in the UN Security Council'), ίσως του σημαντικότερου και πιο αμφιλεγόμενου οργάνου του ΟΗΕ. Η Smith κάνει μια γενικότερη αποτίμηση της λειτουργίας του Συμβουλίου Ασφαλείας, που είναι υπεύθυνο για τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας, συγκεντρώνοντας περισσότερο γεγονότα και πληροφορίες για τις θεσμικές αλλαγές που έχουν γίνει ανά τα χρόνια, παρά προχωρώντας στην αναζήτηση των αιτιών τους. Στο τελευταίο μέρος του άρθρου, δίνει έμφαση στις άτυπες πρακτικές που επιτρέπουν στο Συμβούλιο Ασφαλείας να λειτουργεί με έναν πιο σύγχρονο τρόπο απ' ό,τι στο παρελθόν και κλείνει με συγκρατημένη αισιοδοξία, καθώς θεωρεί ότι το Συμβούλιο Ασφαλείας

θα καταφέρει να παραμείνει βασικό όργανο της διεθνούς διακυβέρνησης.

Αντιθέτως, το άρθρο της Walling, 'The United Nations Security Council and Human Rights', πραγματοποιεί μια διεισδυτική ανάλυση της ένταξης της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (ΠΑΔ) στην ημερήσια διάταξη του Συμβουλίου Ασφαλείας και του τρόπου που το τελευταίο τα ανήγαγε σταδιακά σε ζήτημα που αφορά τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας. Έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον το πώς η επικράτηση της ΠΑΔ ως διεθνούς νόρμας επηρέασε σημαντικά την αντίληψη για την έννοια της κρατικής κυριαρχίας και, συνεπώς, του τρόπου που την αντιμετωπίζει το Συμβούλιο Ασφαλείας. Παρ' όλα αυτά, όπως σημειώνει η συγγραφέας, δεν είναι ακόμη καθολικά αποδεκτή η σύνδεση της διεθνούς ασφάλειας με την ΠΑΔ, με πιο πρόσφατο παράδειγμα την άρνηση της Κίνας, της Ρωσίας, της Βολιβίας και του Καζακστάν να συζητηθεί στο Συμβούλιο Ασφαλείας η ΠΑΔ στη Συριακή κρίση. Η συγγραφέας αναδεικνύει τις αντικρουόμενες προσεγγίσεις ως προς την εμπλοκή του ΟΗΕ στις εσωτερικές υποθέσεις των κρατών -ακόμη και αν αυτές απειλούν τη διεθνή/περιφερειακή ειρήνη και ασφάλεια-, και την αποστροφή των κρατών του Νότου (την οποία καταγράφει ο Ayoob) για το εύρος της επιρροής του Οργανισμού και της κεκαλυμμένης δυτικής εμπλοκής στις εσωτερικές τους υποθέσεις.

Τέλος, ο Reinalda, στο 'Institutional Development of the United Nations Secretariat', ασχολείται

με αυτό που αποκαλεί διαχειριστική ηγεσία (administrative leadership), και συγκεκριμένα με τον τρόπο που έχει αναπτυχθεί η Γενική Γραμματεία ως θεσμικό όργανο του ΟΗΕ. Σημειώνει ότι οι περισσότερες μελέτες για τους Γενικούς Γραμματείς (ΓΓ) αφορούν τον ρόλο τους στη διεθνή σκηνή και ότι λίγες είναι εκείνες που εξετάζουν τι λαμβάνει χώρα εντός της Γραμματείας και ποιο είναι το έργο των επικεφαλής της για την εξέλιξή της. Συγκεντρώνει στοιχεία για όλους τους προηγούμενους (άνδρες) ΓΓ και αποτιμά το έργο τους ως ήσσονος σημασίας, καθώς συνήθως αισθάνονταν, ή ήταν, σιδηροδέσμιοι των πολιτικών βουλήσεων των κρατών-μελών (και κυρίως των μεγάλων δυνάμεων) του Οργανισμού. Καταλήγει δε στο ότι χρειάζεται περισσότερη ευελιξία, τόσο στην επιλογή του προσώπου του/της ΓΓ όσο και στην ελευθερία του να διαχειρίζεται τον ΟΗΕ με πολιτικό όραμα.

Καταλήγοντας, το ειδικό τεύχος για τα 75 χρόνια του ΟΗΕ προσπαθεί να αναδείξει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο Οργανισμός στο βασικό διακύβευμα της ύπαρξής του, αυτό της διατήρησης της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας. Φυσικά, το διακύβευμα αυτό συνδέεται και με σειρά άλλων προβλημάτων, όπως η ανάπτυξη και η περιβαλλοντική προστασία, χωρίς όμως το τεύχος αυτό να καταπιάνεται συστηματικά με την ανάδειξη των προκλήσεων που εντοπίζονται σε αυτούς τους τομείς.

Συνοψίζοντας, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι η θεματική

του τεύχους είναι ως ένα βαθμό περιορισμένη, ιδίως όσον αφορά την αποτίμηση των 75 ετών του ΟΗΕ. Ωστόσο, παρά την θεματική που έχει επιλεγεί, η ανάλυση προσφέρει ένα έναυσμα ώστε να συζητηθεί ο ρόλος του Οργανισμού στην πιο αβέβαιη ως προς την παγκόσμια διακυβέρνηση περίοδο της ύπαρξής του, μια περίοδο ενός πολυπολικού συστήματος που έρχεται να ανατρέψει την πρωτοκαθεδρία των νικητών του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Οι επιμελητές του τεύχους υπενθυμίζουν ότι, όταν μελετάται ο ΟΗΕ, οφείλεται να εξετάζονται πρώτα τα θετικά που έχει προσφέρει και έπειτα οι δυσκολίες που αντιμετωπίζει στο να επιλύει παγκόσμια προβλήματα. Η παρατήρηση της Ινιανόνα ότι η πολυπλοκότητα μπορεί να κρύβει ευκαιρίες εμβάθυνσης της διεθνούς συνεργασίας μοιάζει να είναι ο τρόπος με τον οποίο θα εξελιχθούν τα πράγματα τις επόμενες δεκαετίες. Ο κατακερματισμός που παρατηρείται στη διεθνή πολιτική σήμερα δεν φαίνεται να αποτελεί επαρκή λύση για τη διευθέτηση και άμβλυση των παγκόσμιων και διασυνοριακών προβλημάτων. Χρειάζονται, όπως αφήνουν να εννοηθεί διάφοροι από τους συγγραφείς, και κυρίως ο Donini, νέες προτάσεις που θα αντιπροσωπεύουν και θα εκπροσωπούν το σύνολο των πολιτών του κόσμου και όχι τα εκάστοτε συμφέροντα των κυρίαρχων οντοτήτων των διεθνών σχέσεων, δηλαδή των κρατών. Συχνά, άλλωστε, η αδυναμία του ΟΗΕ να έχει μια δραστήρια, συνεκτική και αποτελεσματική στρατηγική έγκειται

στη δυστοκία των κρατών-μελών του να του την επιτρέψουν.

Η επέτειος των 80 χρόνων του ΟΗΕ θα λάβει χώρα σε ένα πλαίσιο ραγδαίων μεταβολών στο διεθνές σύστημα που διαταράσσουν το επί μακρόν εδραιωμένο Βεσφαλικό σύστημα (λ.χ. το ασταθές πολυπολικό σύστημα που αναδύεται) ή πράξεων που αποσκοπούν στο να το επαναφέρουν με τον πιο εμφατικό τρόπο (π.χ. η πολεμική επιχείρηση της Ρωσίας εναντίον της Ουκρανίας), καθώς και μη-κρατικών και ως επί το πλείστον μη-ανθρωπίνως ελεγχόμενων προκλήσεων, οι οποίες επηρεάζουν ολοένα και περισσότερο την παγκόσμια καθημερινότητα (π.χ. πανδημίες και κλιματική αλλαγή). Θα ήταν, ίσως, πιο ουσιαστική η σε βάθος εστίαση αντίστοιχων αφιερωμάτων στη συμβολή του ΟΗΕ στην επίλυση των παραπάνω προκλήσεων, παρά στην προσφυγή στη συμβατική τακτική της αποτίμησης του συνολικού έργου του Οργανισμού, την αναζήτηση κεντρικού αφηγήματος (το οποίο είναι θεμελιωμένο επαρκώς και λειτουργεί ακόμη και σήμερα ικανοποιητικά) και της πρότασης εναλλακτικών λύσεων. Ακόμη και η «σύγκρουση» Βορρά-Νότου μπορεί να ιδωθεί μέσα από ένα πρακτικότερο πρίσμα και να αναδειχθεί έτι περαιτέρω η δράση του Νότου εντός του συστήματος του ΟΗΕ και η συμβολή (ή μη) του Οργανισμού στην ανάπτυξη του Νότου. Η θεωρητικοποίηση της ανάλυσης γύρω από τον ΟΗΕ και οι γενικές διατυπώσεις μάλλον περισσότερο αποπροσανατολίζουν τη συζήτηση,

διατηρώντας τη σε ένα στείορο ακαδημαϊκό περιβάλλον, παρά την εντάσσουν σε ένα αναγκαίο πλαίσιο προσπάθειας επίλυσης των σύγχρονων προβλημάτων. Η επικέντρωση σε συγκεκριμένα ζητήματα ή μόνο σε ορισμένες πτυχές αυτών οδηγούν

σε μία περιορισμένη θέαση των πραγμάτων που αποτέλεσμα έχει την υπέρμετρη εξειδίκευση και απομόνωση από την ευρύτητα που χρειάζεται η προσέγγιση της ύπαρξης ενός παγκόσμιου οργανισμού.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση

Δίπλα, Χαριτίμη, επιμ. 2018, *Τα Ηνωμένα Έθνη και οι Νέες Προκλήσεις στο Διεθνές Στερέωμα: Διεθνής Ειρήνη και Ασφάλεια, Ανθρώπινα Δικαιώματα, Βιώσιμη Ανάπτυξη*, Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας.

Δίπλα, Χαριτίμη και Εμμανουέλα Δούση, επιμ. 2007, *Εξήντα Χρόνια από την Ίδρυση των Ηνωμένων Εθνών: Ειρήνη, Ανθρώπινα Δικαιώματα, Βιώσιμη Ανάπτυξη, Θεσμική Μεταρρύθμιση*, Αθήνα: Σιδέρης.

Περράκης Στέλιος, επιμ. 2006, *Εξήντα Χρόνια Ηνωμένα Έθνη: Προκλήσεις και Προοπτικές*, Αθήνα: Σάκκουλας.

Ξενόγλωσση

Bailys John, Steve Smith, and Patricia Owens, επιμ. 2013, *Η Παγκοσμιοποίηση της Διεθνούς Πολιτικής: Μια Εισαγωγή στις Διεθνείς Σχέσεις*, 5η έκδοση, Αθήνα: Επίκεντρο.

Mazower, Mark. 2013, *Κυβερνώντας τον Κόσμο: Η Ιστορία μιας Ιδέας*, Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Brown, Stephen and Thomas Weiss, eds. 2020, *Routledge Handbook on the UN and Development*, London: Routledge.

Special Issue: The United Nations at 70, *International Affairs* vol. 91, no. 6, pp. 1221-1412.

Weiss, Thomas and Sam Daws, eds. 2018, *The Oxford Handbook on the United Nations*, 2nd edition, Oxford: Oxford University Press.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣ